

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ
ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Οι πλημμύρες είναι οι πιο συχνές και οι πλέον κοστοβόρες φυσικές καταστροφές, θέτοντας σε κίνδυνο ζωές και οδηγώντας σε μεγάλες οικονομικές απώλειες, όπως πρόσφατα πολύ δραματικά βιώσαμε την Κεντρική Ελλάδα. Το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ εκτιμά ότι τα ακραία καιρικά και κλιματικά φαινόμενα κατατάσσονται στους 5 πιο άμεσους παγκόσμιους κινδύνους.

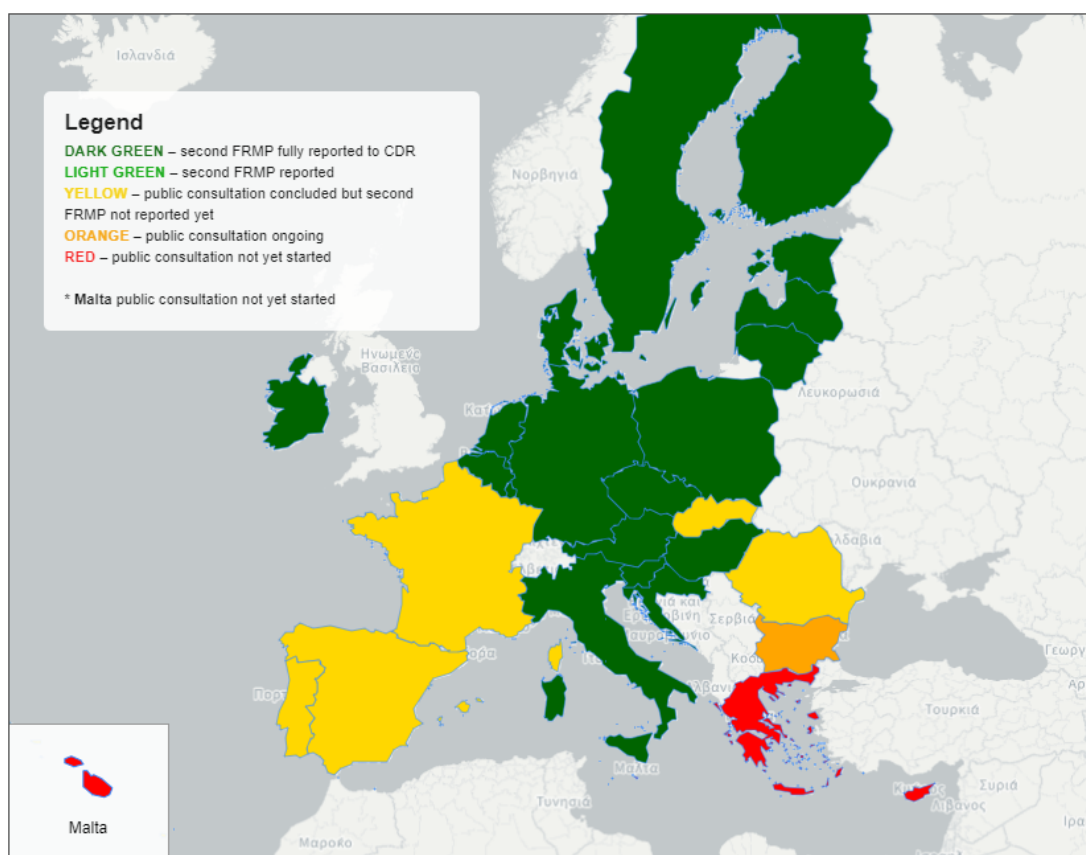
Οι υγιείς λεκάνες απορροής ποταμών αποθηκεύουν νερό στις πλημμυρικές πεδιάδες και επιβραδύνουν τη ροή του νερού κατάντη. Το σύγχρονο ποτάμιο τοπίο είναι πολύ διαφορετικό από αυτό που ήθελε η φύση. Χάθηκε η αποθήκευση νερού σε υγροτόπους, δημιουργήθηκαν σκληρές επιφάνειες που το νερό απορρέει ορμητικά και άλλαξαν οι συνθήκες ροής των ποταμών, ώστε να διοδεύουν το νερό πολύ γρήγορα. Τα ποτάμια σήμερα είναι λιγότερο ικανά να αντιμετωπίσουν τη βροχή που αναμένεται στο μέλλον, καθιστώντας τις κοινωνίες ακόμα πιο ευάλωτες στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής ή αν θέλετε της έντονης αστικοποίησης.

Όπως πλέον είναι φανερό, τις επόμενες δεκαετίες θα πρέπει να αναμένουμε υψηλότερους κινδύνους πλημμύρας και μεγαλύτερες οικονομικές ζημιές. Ως εκ τούτου πρέπει να προετοιμαστούμε κατάλληλα για να μειώσουμε την πιθανότητα πλημμυρών και να περιορίσουμε τον αντίκτυπό τους. Η ολοκληρωμένη διαχείριση του κινδύνου πλημμύρας πρέπει να επικεντρωθεί στη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων και σε μέτρα που ενισχύουν την ανθεκτικότητα της φύσης και της κοινωνίας στα ακραία καιρικά φαινόμενα.

Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2007/60 όλες οι χώρες της ΕΕ υποχρεούνται σε

- αξιολόγηση των περιοχών όπου θα μπορούσαν να σημειωθούν σημαντικές πλημμύρες
- χαρτογράφηση της έκτασης των πλημμυρών και των περιουσιακών στοιχείων που διατρέχουν κίνδυνο
- λήψη κατάλληλων και συντονισμένων μέτρων για τη μείωση του κινδύνου πλημμύρας
- Πρόσβαση του κοινού και διαδικασία διαβούλευσης για τις αναγκαίες δράσεις που πρέπει να γίνουν

Οι χώρες της ΕΕ υποχρεούνται να δημιουργήσουν και να επικαιροποιήσουν τους χάρτες κινδύνου πλημμύρας και τους χάρτες κινδύνου πλημμύρας. Οι χάρτες αυτοί αποτελούν τη βάση για την κατάρτιση σχεδίων διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας. Αυτή τη στιγμή από το σύνολο των χωρών της Ε.Ε. μόνο η Ελλάδα και η Μάλτα έχουν καθυστερήσει σημαντικά στην επικαιροποίηση της εκτίμησης του πλημμυρικού κινδύνου και στην λήψη των απαραίτητων μέτρων, διαδικασία που θα έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί το 2021.

Οι πρόσφατες πλημμύρες στην Ελλάδα πέραν του κακού σχεδιασμού και της ελλιπούς προετοιμασίας καταδεικνύουν επίσης και την λανθασμένη φιλοσοφία που διαπερνά οριζόντια τον αντιπλημμυρικό σχεδιασμό και έχει ως κύριο πυλώνα οι όποιες δράσεις να ξεκινάνε μετά την έναρξη του έντονου καιρικού-πλημμυρικού φαινομένου. Για παράδειγμα δεν υπάρχει ακόμα και σήμερα στρατηγικό σχέδιο προστασίας από τις πλημμύρες στην Αθήνα.

Με περιορισμένο χρόνο, και φαινομενικά ξεκινώντας από το μηδέν με κάθε καταστροφή, αυτή η προσέγγιση είναι συχνά ασυντόνιστη, δαπανηρή και καταλήγει σε ad hoc αναποτελεσματικά μέτρα. Η αναγνώριση ότι μια πιο αποτελεσματική προσέγγιση μπορεί να μειώσει ζημιές και θύματα οδηγούν σε μια προληπτική διαχείριση του πλημμυρικού κινδύνου ή κάθε άλλης φυσικής καταστροφής.

Η διαχείριση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει πέρα από τα προφανή που θα έπρεπε να είχαν ήδη γίνει π.χ. τα έγκαιρα συστήματα πρόγνωσης, οι χάρτες πλημμυρικού κινδύνου κτλ και άλλα μέτρα τα οποία σήμερα αποτελούν ταμπού και δεν μπαίνουν καν στην συζήτηση όπως καλύτερο πολεοδομικό – χωροταξικό σχεδιασμό, έξυπνη διαχείριση υδατικών πόρων (π.χ. αντί για την κατασκευή φαραωνικών έργων, στον Τάμεση του Λονδίνου μηχανικά πλευρικά τοιχεία ανυψώνονται όταν η στάθμη ξεπερνά ένα συγκεκριμένο επίπεδο. Αντίστοιχα έργα υπάρχουν στην Βενετία, στην

Ολλανδία και αλλού) και συμμετοχή-εκπαίδευση των πολιτών και των αρχών στο πως να αντιλαμβάνονται και να αντιδρούν στους κινδύνους που αντιμετωπίζουν.

Ως εκ τούτου οι βασικά στάδια προετοιμασίας για την αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου περιλαμβάνουν:

1. Πρόληψη με χρήση συνδυαστικών μέτρων
 - a. Σωστός χωροταξικός σχεδιασμός (περιορισμοί στην εγκατάσταση κτιρίων και σημαντικών υποδομών, απαγόρευση υπογείων ή ισογείων σε περιοχές υποκείμενες σε πλημμύρες κτλ)
 - b. Σχεδιασμός και εφαρμογή κατάλληλων αντιπλημμυρικών έργων με ενιαία φιλοσοφία στο σύνολο των λεκανών απορροής (ανασχέσεις, έργα ομβρίων, αντιπλημμυρικά έργα). Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να επιλέγονται και τα πλέον κατάλληλα έργα με έντονες (φράγματα, αναβαθμοί, διευθετήσεις και εκτροπές) ή ήπιες παρεμβάσεις (φυτεύσεις, χωροταξικές παρεμβάσεις, δημιουργία χώρων ασφαλούς πλημμυρικής κατάκλυσης, αλλαγή καλλιεργειών, μείωση αιχμών κτλ)
 - c. Συντήρηση και εποπτεία υφιστάμενων έργων
2. Ετοιμότητα
 - a. Ανάλυση κινδύνου και συστήματα παρακολούθησης για έγκαιρη προειδοποίηση του πλημμυρικού κινδύνου,
 - b. Εντοπισμό ευάλωτων περιοχών και τον σχεδιασμό των απαραίτητων μέτρων για την πρόληψη ή την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων εκ των προτέρων.
 - c. Ευαισθητοποίηση του κοινού

Αντιμετώπιση του πλημμυρικού φαινομένου

- a. Ενημέρωση κινδύνου – καθοδήγηση πληθυσμού. Απαιτείται πολυτομεακή συνεργασία και οργάνωση των υπηρεσιών
 - b. Διασώσεις
 - c. Μετριασμό ζημιών
2. Αποκατάσταση
 - a. Καθαρισμός και αποκατάσταση υποδομών
 - b. Οικονομική ενίσχυση
 - c. Προσωρινές ή μόνιμες μετεγκαταστάσεις

Η εξάλειψη των πλημμυρών είναι ανέφικτη αλλά και ανίσχυρη η αντιμετώπισή τους μόνο με κατασκευαστικά – πυροσβεστικά αντιπλημμυρικά μέτρα